

INFORMACJE

MARCIN NABOŻNY

OGÓLNOPOLSKI ZJAZD HISTORYKÓW KOŚCIOŁA WIGRY, 12-13 KWIETNIA 2012 R.

Problematyka organizacji Kościoła katolickiego na ziemiach polskich stanowi od wielu lat przedmiot badań historyków kościelnych. Owocem prowadzonych badań jest szereg publikacji traktujących o powyższym zagadnieniu. Kościół instytucjonalny, jako organizm widzialny, funkcjonuje w ciągu wieków w zmieniającej się rzeczywistości i w ramach określonych struktur, do których często musi się dostosowywać, szczególnie jeśli chodzi o organizację terytorialną. Stąd też zawsze istnieje konieczność aktualizowania stanu badań nad organizacją kościelną. Naprzeciw temu wyzwaniu wyszli organizatorzy corocznego spotkania profesorów i wykładowców historii Kościoła w Polsce, sięgającego swą tradycją roku 1963. Ogólnopolski Zjazd Historyków Kościoła, który odbył się w dniach 12-13 kwietnia 2012 r. w Wigrach w diecezji ełckiej poświęcony był formowaniu się w ciągu wieków struktur organizacyjnych Kościoła. Otoczenie dawnego klasztoru kamedułów stało się na dwa dni miejscem refleksji nad istotnym zagadnieniem dla przeszłości kościelnej. Okazją dającą asumpt dla organizatorów dla zrealizowania tego tematu, była obchodzona w 2012 roku 20. rocznica wydania bulli „Totus Tuus Poloniae Populus”. W wyniku wprowadzenia jej w życie w 1992 r. dokonana się znaczna zmiana na administracyjnej mapie diecezji w Polsce. Utworzono wówczas 8 nowych metropolii i 13 diecezji. Analizując wcze-

śniejsze bulle cyrkumskrypcyjne dla terenów Polski z lat 1818 (*Ex imposita nobis*), 1821 (*De salute animarum*), 1925 (*Vixdum Poloniae unitas*), 1972 (*Episcoporum Poloniae coetus*), należy stwierdzić, iż była to jedna z największych reorganizacji struktur kościelnych w naszym kraju w ciągu dwóch ostatnich wieków. Tym bardziej 20. rocznica tego wydarzenia nie mogła być pominięta przez grono polskich historyków Kościoła¹.

Jak co roku zaproszenie na spotkanie skierował bp gliwicki prof. dr hab. Jan Kopiec. Nad organizacją zjazdu czuwał sekretarz Sekcji ks. prof. dr hab. Jan Walkusz – kierownik katedry Historii Kościoła w XIX i XX wieku w Instytucie Historii Kościoła Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II².

Mszy św. na rozpoczęcie zjazdu przewodniczył bp ełcki dr Jerzy Mazur, który jako gospodarz miejsca wygłosił okolicznościowe kazanie. Bp prof. dr hab. Jan Kopiec – przewodniczący Sekcji Nauk Historycznych Komisji Nauki Wiary Komisji Episkopatu Polski – dokonał otwarcia obrad naukowych. Ks. prof. Jan Walkusz odpowiadał za stronę organizacyjną zjazdu, a prowadzenie pierwszego dnia sesji powierzono ks. prof. dr. hab. Józefowi Mandziukowi z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie³.

Dla realizacji podjętej tematyki posłużyły referaty, które następnie stały się tematem dyskusji. W pierwszym dniu spotkania referaty wygłosili: ks. dr hab. Włodzimierz Bielak z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II (*Organizacja kościelna w średniowieczu*), ks. prof. dr hab. Anzelm Weiss z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II (*Biskupstwa bezpośrednio podporządkowane Stolicy Apostolskiej*), ks. dr hab. Wojciech Guzewicz, prof. UWM z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego (*Zagadnienie organizacji kościelnej w Drugiej Rzeczypospolitej*), ks. prof. dr hab. Andrzej Kopiczko z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego (*Reorganizacja diecezji pruskich w 1821 roku*). Ks. prof. dr hab. Józef Krętosz z Uniwersytetu Śląskiego przygotował wykład na temat wpływu etatyzmu na organizację Kościoła katolickiego

¹ M. N a b o ż n y, *Ogólnopolski Zjazd Historyków Kościoła, Wigry 12-13 kwietnia 2012 r.*, „Niedziela” 14(2012), s. 27.

² Tamże.

³ J. K a p u ś c i Ń s k i, *Ogólnopolski Zjazd Historyków Kościoła w 2012 r.*, „Niedziela” 23(2012), s. 27.

na ziemiach polskich zaboru austriackiego. W tym dniu w godzinach popołudniowych odbyła się sesja wyjazdowa, podczas której Księża Profesorowie odwiedzili Sejny, Studzieniczną, Augustów i Suwałki.

Mszą św. pod przewodnictwem bpa gliwickiego prof. Jana Kopca rozpoczął się drugi dzień zjazdu. Sesję naukową poprowadził ks. prof. dr hab. Mieczysław Kogut z Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu. W tym dniu swój referat jako pierwszy wygłosił ks. dr Adam Szot z Archidiecezjalnego Wyższego Seminarium Duchowne w Białymstoku (*Zmiany organizacyjne Kościoła katolickiego obrządku łacińskiego w Imperium Rosyjskim w latach 1795-1847*). Wykład Rektora Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II ks. prof. dra hab. Stanisława Wilka (*Zmiany w organizacji kościelnej po II wojnie światowej*) odczytał adiunkt w Katedrze Historii Zakonów KUL o. dr Arkadiusz Smagacz OCD. Referaty wygłosili ponadto ks. dr Robert Masalski z Archiwum Archidiecezjalnego w Szczecinie (*Bulla „Epi-scoporum Poloniae coetus” – geneza i konsekwencje*) oraz ks. dr Tomasz Moskal z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II (*Organizacja Kościoła w Polsce po 1992 roku*).

Owoce dwudniowych obrad i redakcyjnej pracy ks. prof. Jana Walkusza jest zainicjowany i wydawany przez niego rocznik naukowy „Kościół w Polsce. Dzieje i kultura”, który zawiera materiały ze spotkania historyków Kościoła w Polsce. Materiały z konferencji w Wigrach ukazały się w 12. tomie rocznika⁴. Wzbogacono je o obszerny dział omówień i recenzji publikacji (10), bibliografii polskich historyków Kościoła przygotowanej przez ks. prof. Jana Walkusza i Marka Roberta Górniaka z Redakcji Encyklopedii Katolickiej, a także wspomnienie pośmiertne o łódzkim historyku Kościoła ks. infułacie dr. Stanisławie Gradzie (1941-2011), napisane przez ks. prof. Józefa Mandziuka wraz z bibliografią prac drukowanych ks. S. Grada, przygotowaną przez ks. prof. Waldemara Glińskiego.

Sekcja Historii Kościoła liczy ponad 100 członków ze wszystkich ośrodków akademickich oraz diecezjalnych i zakonnych seminariów duchownych w Polsce oraz z Wydziału Historii Kościoła Uniwersytetu Gregoriańskiego w Rzymie. W dorocznym zjeździe bierze udział kilkadziesiąt osób.

⁴ „Kościół w Polsce. Dzieje i kultura”, t. 12, red. J. Walkusz, Lublin 2013.

